

Sätiedotuksia mielenmerten kulkijoille

KIRJAT

Mark Mallon: Aregemia, Tammi 2010.

Scifi, fantasia ja havumetsävyöhykkeelle sopeutettu maaginen realismi ovat viime vuosina vallanneet alaa kotimaiselta koivuklapiproosalta. Sisäisiä ja ulkoisia avaruuksia ovat luodanneet myös eräät uusmaalaiset kirjailijat. Silti porvoollaisen kulttuurituottajan ja Särö-lehden päätoimittajan **Mark Mallonin** (s.1967) esikoinen on yllätys: tieteiskirjallisia keinoja hyödyntävä runokokoelma.

Aregemia on saarivaltakunta Norjanmerellä – ja antiutooppisen tieteiselokuvan lavastajan luvattu maa: vuoristoisten, tuliperäisten saarten uumenissa on luolastoja, joissa on pidetty kasvatusleirejä nuorisolle. Nyt tunnelleissa hääää sotateollisuus: junat kulkevat jättömaiden halki, valvontakamerat tarkkailevat patoaltaita ja maansiirtokoneita. Tavallisia aregemialaisia riivaavat sielullisia muutoksia aiheuttavat säteilysairaudet, tunne todellisuuden epäsymmetrisyydestä.

Eristetyt pohjoiset saaret ja erilaisten valtakeskittymien kilpajuoksu hupenevien luonnonvarojen ääreen voisivat hyvin olla **Maarit Verrosen** tai **Risto Isomäen** ekologista scifiä – tai **Kari Hotakaisen** Bronksia (WSOY 1993).

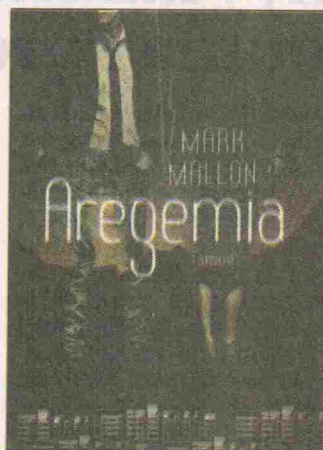
Tai ei sittenkään. Mallonin kaksoisolennot, lentoon lähtevät isät ja koskaan vanhenemattomat tytöt ovat absurdiudessaan pikemminkin Franz Kafkan tai **Leena Krohnin** kynästä.

Ekologinen kannanotto jää toiseksi jäytävälle paranoialle, tunteille maailman selittämättömyydestä ja ihmisen kosmisesta hauraudesta. Mitä vain voi tapahtua: rakas pettää tai jättää, lapsi kadota jälkiä jättämättä.

”Kun kävelet asema-aukion poikki, katso eteesi niin pitkään, / että valo osuu kasvoillesi vain yhdestä suunnasta, / jotta edes saattunaisesti olet turvassa arvaamattomalta kuolemalta.”

Vähän aiemmin runojen ´minä´ toteaa, että on pakko valvoa rakastamaansa ihmistä, ”herkeämättä, suojelematta, / vaikka ei muuta haluakaan/ kuin suojella”.

Mallon kuvaa myös nuoren naisen kaipuuta lepattavien mainoskylttien ja aseman ympäristön lohkeilevan maalin äärelle. Samalla runon isähahmo poh-

tii silmien havaitsemaa pimeyttä, kuoleman ylivaltaa maan päällä.

Tieteisrunoelmasta on siistiltä kuin varkain suomalaiseseen arkeen: raadollisen tarkkanäköisesti kuvattuun parisuhdeoirehdintaan, isien, tytärten ja omien vanhempien ketjuun. Kuvastoksi vakiintuvat katukuulit, ruuhkabussit, lähiöiden identtiset talot, diskopallot ja sairaosastot.

Tekee mieli kysyä, mihin radioaktiivisuutta ja raskasmetallia on alun perinkään tarvittu. Ellei sitten pointtina ole ravistella perusteellisesti lukijaa: saada meidän tajuamaan omaan elämäntapaamme, kasvatuksemme ja maailmankatsomuksiimme liittyvät epäinhimillisyydet.

Seuraava lyhyt runo kenties käykin Mallonin omasta runousopista: ”Kauneuden ja täyttymyksen kokemukset pitää/ hajottaa häiritsevillä äänillä tai häiritsevillä ajatuksilla, / jotta ne särkyisivät esineiksi.”

Oppiaan Mallon toteuttaa esimerkillisesti, suggestiivisen proosarunon keinoin, outouttamalla ja nyrjäyttämällä asetelmia ympäri minkä ehtii.

Paljon saa anteeksi jo seuraavista säkeistä: ”koska siellä muistin juuret/ ulottuvat niin syväle// että jäänalainen taivas valuu vettä/ siellä täällä/ katkeamattomina noroina”.

Silti alituisen vieraantumisen vastapainoksi jää kaipaamaan lisää virvoittavia vesiä: rytmiä, melodiaa ja muutakin kuin mustaa huumoria. 58-sivuinen koelma jää hivenen liikaa oman tummasävyisen tuijotuksensa vangiksi. Sikermäjaot tai muuten selkeämpi jaottelu eri osioiden välillä olisi tehnyt hyvää.

Mutta eiköhän Mallon vielä moneen suuntaan ehdi. Siksi komea äänenavaus Aregemia ongelmineenkin on.

Jani Saxell